

színházi esték

* A MISKOLCI NEMZETI SZÍNHÁZ ÉS AZ EGRI GÁRDONYI GÉZA SZÍNHÁZ MŰSORISMERTETŐINEK 1972. MÁJUS HAVI MELLÉKLETE *

Ipar és művészet

A Feydeau-darab sikere elgondolkotató. Hányan dolgoznak nála nemesebb anyagból, hány szerző gondolatgazdagabb, erősebb igazságú. S a deszkákon — hiába a színház minden erőfeszítése — sokszor mégis elvénzenek. Hibáztassuk a közönséget, amelynek még fel kell nőnie az igazán tartalmas élményt nyújtó színházi produkciókig? Nagyon könnyű dolog saját hibáinkat a közönségre hátrítani. Ki kell mondanunk, hogy nagyon kevés színházi szerző ismeri igazán a színpadot.

Sűrűn emlegetjük, hogy a színpad szószék (s ennek nem is vitatja senki igazságát), de azt mintha elfelejtenénk, hogy ugyanakkor porond is, aréna, ahonnan nemcsak költészetet várnak, hanem izgalmas cselekményt is. A közönség — a hazai nézők különösen — sírni akar, de még inkább nevetni; várja a varázslatot.

Kazán Istvánnak van egy kis parabolája, amit mindig szívesen elmond, s talán többet is ér a hosszas esztétizálásnál. A színen két ember ül — egy padon pihennek. Majd az egyiknek eszébe jut, hogy jó lenne már menni. A másik még maradna. Felállnak, aztán mégis csak leülnek; meggondolták magukat. Ez megismétlődik vagy háromszor. Álmos unalom leng kettejük körül. De, ha a jelenet úgy kezdődik, hogy bejön valaki a színpadra, s elhelyez a pad alatt egy bombát, ami minden percben robbanhat, a két szereplő lapos és unalmas dialógusa egyszerre hihetetlen feszültséget teremt a nézőtérben.

Mintha nem volna elég „bombánk”? Márpedig sziporkázó, robbanó petárdák nélkül unalmas a produkció. Ha nincs töltet, amely felröpít bennünket, nincs igazi színház. Olykor bizony nem árt, ha a művészek — írók, színészek, rendezők — megtanulnak néhány fogást az iparosoktól...

Májusi bemutatónk:

A furfangos özvegy

„Szép Velence, kék Velence,
Tarka tünde karnevál,
Itt a tánc, a csók, az élet
Szívverése meg nem áll...”

Ez a néhány soros dalszöveg mottója lehetne Goldoni—Polgár vidám zenés játékának. A XVIII. századi Velence életörömtől túláradó jókedvűnek legkifejezőbb ünnepe a karnevál. Ennek keretébe illesztette bővérű komédiáját a szerző. Éneklő-táncoló álarcsok sokaságának forgatagában járnak bujkálnak, futkároznak maguk a szereplők is, örökös mozgásban. Kerüngenek a kérők a gazdag és szép özvegy körül, hogy elnyerjék szerelmét,

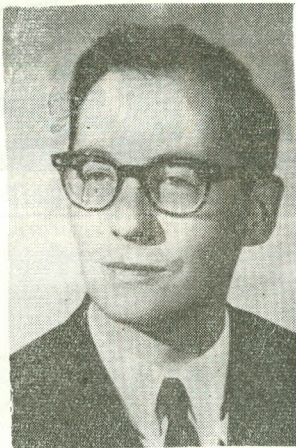
kezét. Percenként változik a színhely. Egyik percben még a fogadó teraszán vagyunk, a másikban már Rosaura hálószobájában, majd a holdfényes kertben csendül fel a szerenád. Forog a színpad is, mint egy körhinta, s máris az utcán járja táncát a maszkos karneváli népség.

Goldoni klasszikus vígjátéka Polgár Tibor zenéjével a legnemesebb értelemben vett szórakoztató színház. Igazi játék. A pompásan megrajzolt figurák fordula-

tos, mulatságos helyzetekben élnek, mozognak, táncolnak, énekelnek, körülöttük pedig az ének- és tánckar vidám, színes kavalkádja.

Komáromy Eva, Várhegyi Márta, Virágh Ilona, Rózsa Sándor, Ábrahám István, Varga Gyula, Pákozdy János, Hegedűs László és Csapó János játsszák a Furfangos özvegy szerepeit. A zenés műfaj legkiválóbb művelői és legjobb komikus színészeink fogtak hát össze, hogy sikerre vigyék a darabot, s az idei évad utolsó miskolci bemutatóján kellemes szórakozást nyújtsanak kedves közönségünknek.

Gratulálunk!

Mint a napilapok már hírül adták, hazánk felszabadulásának 27. évfordulóján a Szocialista Kultúrært érdeméremmel tüntették ki Herédy Eva karmestert és Kulcsár Imre színművészt. Miniszteri dicséret-et pedig Kanalas Lászlóné ügyelő és Takács István díszletező érdemelt ki.

Hogy a kitüntetések valóban jó helyre kerültek, azt leginkább a kollégák, munkatársak hangulatán lehet lemérni. Herédy Eva kitüntetésének indoklását a színházban szinte mindenki meg tudná fogalmazni. Kevés olyan vérbéli színházi szakember van, mint a karmester. Hogy operetteket, zenés vígjátékokat remek dinamikával, nagy igénnyel interpretál, ez munkájának csak egy része. A rendezők sokszor fordulnak hozzá, ha egy-egy prózai mű összekötő, kíséző zenét igényel. Herédy kitűnő sülus- és dramaturgiai érzékkel komponál. De mint zenepedagógust is tisztelik és szeretik. Mennyit lehetne arról az igényes mű-

helymunkáról beszélni, ami egy-egy bemutatót megelőz. S a karmester mindig háttérben tud maradni... Láttam korrepetitorként dolgozni, ügyelőként fungálni egy külföldi vendégszereplés alkalmából, s mindig lebilincsel, ha a karmesteri pulpituson dirigál. A munka, amit végez talán nem különleges, a légkör azonban, amit terem maga körül (s kicsoda fontos ez a színházban!) derűs, felszabadító; alkotó légkör.

Kulcsár Imrét a mindig változó színészként szoktuk emlegetni. Mennyi figura bőrébe bújt csak az utóbbi időben is. Fiatal egyetemi oktató, táncos komikus, vérbő spanyol és sorolhatnánk tovább. A színpadon mindig észre kell venni már belépése pillanatában. Csak civilben jár nagyon szerényen, szinte észrevétlenül, s alig van rá eset, hogy feltárja emberi vagy alkotói gondolatait, gondjait. Nem szeret szerepelni. A színpadon azonban maga a megtestesült feygyelem és megbízhatóság. A munka iránti odaadást, a

művészet iránti alázatot kevesen veszik annyira komolyan, mint ő.

Golyónak, Golyóknak becézik Kanalas Lászlónét. A Képzőművészeti Főiskolára jelentkezett, aztán színészfelkészítő lett, majd a festőtárban dolgozott. Mikor az új helyen erre nem volt mód, megpróbálkozott az ügyeléssel. (Bár minden próbálkozás így válna be!) Már évek óta jelentős produciókat tart a kezében. Az ügyelőnek kitűnő koncentráció készségre, lankadatlan figyelemre, gyors döntésre, intelligenciára van szüksége. A színésznek lehet memóriazavara, az ügyelőnek nem. Mint ahogy ő nem lehet ideges, sem lázas. Akármilyen stádiumban van egy produkció, mindig derűsen ül a pult mellett. Kezében ceruza, törölógumi, előtte a szövegkönyv. A mikrofonba halkán, megnyugtatóan be-

szél. a kapcsolóra abba a tizedmásodpercben helyezi a kezét, amikor kell. Megletem, amint néha cigarettáért nyúl, amit morzsolgat kicsit, aztán visszateszi a dobozba. Ilenkor összemolyognak az ügyeletes tüzőtőval...

Takács Istvánt — bár még fiatal ember és fiatal apa — öreg díszletezőként emlegetik. Oldalvezető jobbról. Nagy rutinnal dolgozik, de mindig szenvedéllyel. Ösztönösen érzi, hogy ez nem csupán mesterség. Biztos kezű, csupa izom ember. Véletlenül került a színházhoz, de már nem tudna éni a kulisszák nélkül. A raktárban talán ő mozog a legotthonosabban, s specialistája a színpadi emelvényeknek. Tulajdonképpen eddig is tudtuk, hogy kiváló dolgozó, amit most már a miniszteri dicséret is bizonyít.

Csillagtúrák Budapestről

A csillagtúra kétségtelenül szebben hangzik, mint az ingázás, a tetszetős szóhasználattal azonban semmiképpen nem akarjuk elterelni a figyelmet színházunk égető gondjairól. Persze, nemcsak a színház gondja ez, hiszen lakosságunk jelentős százaléka ingázik. Sőt, az otthon és a munkahely közötti „csillagtúrát” világhírességként tartják számon. Az ingázás okozta gond nálunk is egész szezonban téma. Igaz ugyan, hogy néha hallunk ilyen kijelentéseket is, hogy ezért, vagy azért a szerepért érdemes százkilométereket is utazni, leginkább azonban az otthon hagyott családi bajok kerülnek terítékre az öltözőkben, a szűk társbérletekben. Bizony, nemegyszer előfordul, hogy jelmezben, sminkelve rohan valaki a telefonhoz, mert Pesten beteg lett valamelyik családtagja, vagy csak egyszerűen rosszat sejt. (Az anyák bizonyára jól értik ezt a lelkiállapotot.)

Az ingázás tehát, mely nemcsak fizikailag viseli meg az embert, hanem lelkiileg is, nem örvendetes do-

log. Társulatépítésről, együtteterevő munkáról talán nem is lehet addig igazán komolyan beszélni, míg vezető színészeink közül ennyien ingázhatnak. Lokálpatriotizmust is csak azoktól várhatunk, akiknek kényelmes otthon — alkotásra is alkalmas légkört — tud ez a város teremteni. Ez persze nem csupán a színészekre vonatkozik, hanem az egyetemi tanárookra, zenepedagógusokra, mérnökökre; mindenki, aki Miskolcra Budapestre, vagy máshová hazajár...

De kérdezzük meg az ingázásról társulatunk tagjait. A kérdésre vérmérséklete, pillanatnyi idegállapota, vagy társbérletének idegállapota szerint választol mindenki.

Lenkey Edit: Nekem tulajdonképpen két házam van. Othonként persze az egri lakóházamat tisztelem, de azért a Weidlich ház nyolcas társbérletét is egészen jól elviselem. Azt hiszem a társulat tagjai közül csak én örülök neki, ha jön a busz, hogy néhány napra Egerbe vigyen bennünket. Ilyenkor aztán élvezem a főbérlet örömeit és minden gondját is. Nekem ugyanis szenvedélyem a háztartás, a befőzés, ami bizonyos idő után fászszt. Néha még örülök is, hogy indulunk vissza Miskolcra; pihenhetek.

Markaly Gábor: Nekem folytonos mozgásra van szükségem. Lehet, hogy egy itteni jó lakás mellett is ugyanennyit volnék Pesten, mint most. Örülök is, ha elszólít egy film, vagy tévészeret, vagy éppen az Irodalmi Színpad. De mikor itt dolgozom, itt szeretnék pihenni is. Olykor szeretném éjszaka hangosan tanulni a szerepet, bőgni a magnót, beszélgetni, vagy mit tudom én. Szóval szeretném magam valahol otthon érezni. Jó lenne, ha legalább színházon kívül nem idegesítenék egymást a kollégákkal. A társbérletben rendszerint elveszti az ember a társait...

Jurka László: Hidd el — mondja a rendező bujkáló öngúnyval a hangjában — igazán csak én tudom élvezni a családi élet, az együttélés örömeit. A hazautazás mindig esemény, régen várt öröm. Ilyenkor ismét bejárom a „birodalmat” aztán kölcsönösen beszélünk egymásnak. És mondhatom, jobban figyelünk egymásra, mint akik naponként meg tárgyalhatják közös dolgaikat. Igyekszünk ebben az életformában megtalálni a jót. De azt azért nem tagadom le, hogy mégis természetellenes dolog ez.

Wegenast Róbert: A legrosszabb üzlet, hogy én Miskolcon vállalkozok díszlettervezéssel. Ha lejövök, fizetem itt a szállóadót, engem terhel az útiköltség és sorolhatnám tovább. Miért csinálom mégis? Mert, ha a város nem is, de a színház legmeghittebb fészke. Tizenegy év sok öröme, sikere és kudarcra köt ide. Nem is akarom elvágni ezt a szálát. A joglári biztonság nemigen tesz jót a munkásnak. Persze itt most nem az állandó lakásra — amire én is évekig gyűjtöttem — hanem az állandó szerződésre gondolok. Végül is én híve vagyok a csillagtúrnának, a starthelyem azonban legyen stabil és nyugodt légkörű. Másként nem tudok dolgozni.

Nőuralom

Furcsa szempont ugyan, de nem elképzelhetetlen: két táborra osztani a világ-irodalom drámaíróit, a női nemhez való viszonyuk szerint, illetve ahogy ez drámáinkban megjelenik. Tudjuk, hogy vannak írók, akik a férfi kibékíthetetlen ősi ellenfelének tartották a nőt, darabjaikban többnyire ellenszenves, negatív nőalakokat formáltak meg. Volt ilyen jó néhány Euripidésztől Strindbergig és Shaw-ig. A másik tábor viszont annyiban is kimutatta szimpátiáját a szebbik nemmel, hogy nőalakjait többnyire szépnek, jóknak festette. Arisztophanészról Csehovon át Molnár Ferencig sok példa van erre is. Közéjük tartozik

Komáromy Éva játssza ezt a szerepet. Milyenek látja ő Rosaurát?

— Sok szubrett- és primadonnaszerep után az idén végre igazi embereket, hús-vér figurákat is játszhatok. Újszerű, érdekes és izgalmas feladat volt számomra a Macbeth egyik boszorkánya, komoly színészi erőpróba a Macskajáték Egérkéje, s most, évad végén, betetőzésül ez a klasszikus vígjátéki főszerep. A furfangos özvegyet nem azért szeretem, mert címszerep, hanem azért, mert jó szerep. Van mit eljátszani benne, s nem elég szépnek lenni, jól énekelni, táncolni. Okos asszony ez a Rosaura, hisz egy öreg férjjel kötött há-

Szerenád — még civilben (Várhegyi Márta — Ábrahám István)

ték műfaján belül —, amilyen minden nő kellene legyen.

Várhegyi Márta Rosaura hűgát, Eleonórát játssza.

— Tulajdonképpen első prózai feladatomban is tekinthetném ezt a szerepet, hisz szövegében a klasszikus szerző prózája dominál, s elsősorban nem énekelni, hanem játszani kell. Eleonóra lágyabb, naivabb figura nővérénél. Elég okos, hogy saját érdekét felismerje. Rosaura példáját követve igyekezzem megszabadulni öreg kérésztől, hogy ne legyen semmi útjában egy szerelmi házasságnak, boldogságnak. Szeretne olyan lenni, mint nővére, utánozza is kicsit, vagy legalábbis próbálja utánozni. Úgy érzem, ebben rejlik a figura finom humora, komikuma, lírája pedig abban a túlradó érzelemben, amellyel kiválasztottját, Le Bleau lovagot szereti, félti. Örülök ennek a szerepnek, mert

bár nem főszerep, úgy hiszem, előbbre viszi színészi fejlődésemet.

Marionette: Virágh Ilona.

Rosaura szobalánya vagyok a darabban, aki mindenben úrnője kezére játszik, de akinek megvan a magához való esze. Francia lány vagyok — s talán ezért is borzasztóan szerelmes. Szerelmes Arlecchino-ba, a Tigrishez címzett fogadó jóképű, de nőügyekben kicsit ügyetlen, gyámoltalan inasába. Közös jeleneteink humorának forrása az, hogy az urak mindig megzavarnak minket, s nem tudunk belemeledni a csókolózásba. A végén persze azért mi is boldog révbe jutunk, s a játékok befejezésekor már vidáman énekeljük:

„Mégkoplaltuk,
s itt a perc,
Nem lát senki sem,
Rajta frissen,
hogy ha mersz,
Csókolj édesem”

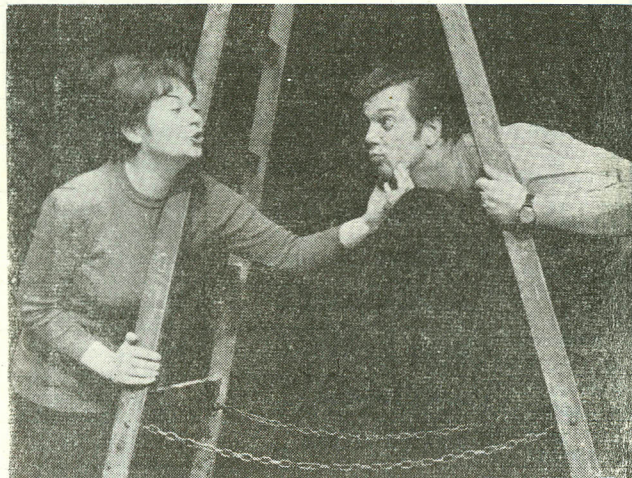
Párbaj a próbatereben (Rózsa Sándor — Komáromy Éva)

A furfangos özvegy szerzője, a nagy olasz vígjátékíró, Goldoni is. Az ő nőalakjai mindig túljárnak a férfiak eszén és győztesen kerülnek ki a két nem párharcából. Legismertebb alakja a talpraesett, ügyes fogadóslány, Mirandolina, aki polgárlány létére ujja köré csavarja, nevelésessé teszi nemesi udvarlóit.

A furfangos özvegy sok rokon vonást mutat vele, hiszen Rosaura is csupa vonzó nőiesség, minden férfi, aki csak meglátja, beléleszret. Érezhetően maga a szerző is kicsit szerelmes belé. Fegyvere a magakelletés, asszonyi csellegfogás, praktika, mellyel az okos és szép fiatal özvegy addig bolondítja a darabban főrangú udvarlót, míg megtalálja köztük az igazit. Tehát ő választ, s ő győz.

zassága révén vagyont szerzett, s megözvegyülve az a célja, hogy a pénz mellé igazi boldogságot is szerezzen magának.

Ravasz asszony, aki különböző próbatételek elé állítja kérészt, hogy kiismerje őket, hogy megtudja: mi lakik bennük, melyik szereti igazán, s melyik érdemi meg, hogy viszontszeresse. Bátor, erős asszony, aki karddal a kezében vív meg szerelmével szerelméért. Szereti az életet, s tudja is élni, független szellemmel, a férfiak egyenrangú társaként. A maga korában ez az ábrázolás merész és előremutató volt, de még ma is példa lehet az igazi egyenjogúság kivívásáért vívott tréfás harca. Szeretem Rosaurát, mert olyan ideális nőalak — persze a vígjá-

Csókot, cuppanósat! (Virágh Ilona — Varga Gyula)

Miskolci műsor

1972. május	MISKOLCI NEMZETI SZÍNHÁZ	
1 hétfő	LUFTBALLON	Bérietszünet (7)
2 kedd	AZ ORSZÁGOS RENDEZŐ IRODA ELŐADÁSAI	(5 és 8)
3 szerda	SVEJK A HÁTORSZÁGBAN	Bérietszünet (7)
4 csütörtök	SVEJK A HÁTORSZÁGBAN	Bérietszünet (7)
5 péntek	MACSKAJÁTEK	Moliere bérlet (7)
6 szombat	MACSKAJÁTEK	Petőfi ifj. bérlet (3)
	MACSKAJÁTEK	Bérietszünet (7)
7 vasárnap	MACSKAJÁTEK	Bérietszünet (3)
	MACSKAJÁTEK	Szigligeti bérlet (7)
8 hétfő	NINCS ELŐADÁS	
9 kedd	NINCS ELŐADÁS	
10 szerda	MACSKAJÁTEK	Radnóti ifj. bérlet (fél 5)
	MACSKAJÁTEK	Shakespeare bérlet (fél 8)
11 csütörtök	MACSKAJÁTEK	Huszka bérlet (7)
12 péntek	MACSKAJÁTEK	Vörösmarty bérlet (7)
13 szombat	MACSKAJÁTEK	Katona bérlet (7)
14 vasárnap	LUFTBALLON	Bérietszünet (3)
	MACSKAJÁTEK	Déryné bérlet (7)
15 hétfő	HANGVERSENY	(fél 8)
16 kedd	MACSKAJÁTEK	Csontos bérlet (7)
17 szerda	MACSKAJÁTEK	Lehár bérlet (7)
18 csütörtök	MACSKAJÁTEK	Madách bérlet (7)
19 péntek	A FURFANGOS ÖZVEGY	Bemutató bérlet (7)
20 szombat	MACSKAJÁTEK	József A. ifj. bérlet (3)
	A FURFANGOS ÖZVEGY	Csiky bérlet (7)
21 vasárnap	A FURFANGOS ÖZVEGY	Bérietszünet (3)
	A FURFANGOS ÖZVEGY	Goldoni bérlet (7)
22 hétfő	NINCS ELŐADÁS	
23 kedd	A FURFANGOS ÖZVEGY	Ibsen bérlet (7)
24 szerda	A FURFANGOS ÖZVEGY	Shakespeare bérlet (7)
25 csütörtök	A FURFANGOS ÖZVEGY	Schiller bérlet (7)
26 péntek	A FURFANGOS ÖZVEGY	Moliere bérlet (7)
27 szombat	A FURFANGOS ÖZVEGY	Bérietszünet (7)
28 vasárnap	BOLHA A FULBEN	Bérietszünet (3)
	BOLHA A FULBEN	Bérietszünet (7)
29 hétfő	NINCS ELŐADÁS	
30 kedd	BOLHA A FULBEN	Csontos bérlet (7)
31 szerda	A FURFANGOS ÖZVEGY	Bérietszünet (7)

Vidám bonyodalmak

Mit tesz egy asszony, ha azt hiszi, hogy a férje megcsalja? Megpróbálja tetten érni, leleplezni. Ezt teszi Madame Chandebise is. Barátnőjével, Lucienne-nel névtelen levelet írat férjének, melyben légyottra hívja egy kétes hírű hotelbe, a Tüzes Kandúrba.

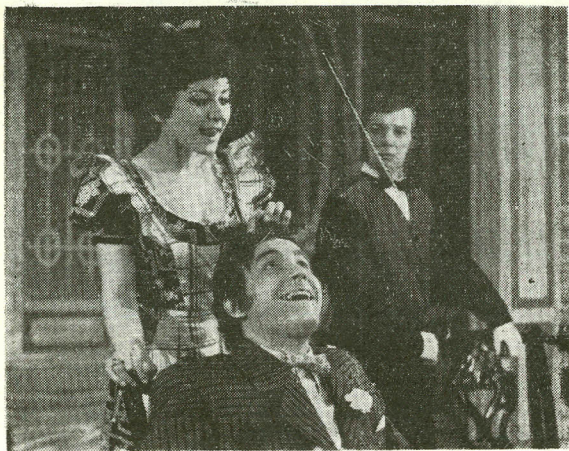

A levelet megkapja Monsieur Chandebise, s bár hízleleg neki az „ismeretlen imádó” ajánlata, barátiát, Tournelt küldi el a találkára. Nem is sejtí, hogy a csinos gavallér éppen feleségének udvarol, s így maga kergeti karjaiba.

A levél Lucienne férje, a féltékeny természetű spanyol Histanqua kezébe kerül. Az határtalan dühöt érez, mikor felesége kezeírását felismeri. Bosszút akar állni a „hűtlen asszonyon”, s vérszomjas Otellóként pisztollyal a kezében rohan a Tüzes Kandúrba.

egy levél körül

Úgy látszik, ezen a napon mindenki ebbe a kétes hírű szállodába tart! Camille úrfi, Chandebise beszédhibás unokaöccse is ide viszi Antoinettet, a szobalányt. Balszerencsésükre férjét, Étienne-t ugyancsak oda küldi üzenettel gazdája.

A szállodában aztán mindenki összetalálkozik azzal, akivel legkevésbé szeretne. Tournel és Madame Chandebise pedig egyaránt meglepődnek, amikor a hotel-szobában szembekerülnek egymással — az ágyon.

A félreértéseket még inkább fokozza, hogy a Tüzes Kandúr portása úgy hasonlít Chandebise-re, mint egyik tojás a másikra. Megkezdődik hát a kergetőzés, szerepcserék, bonyodalmak fergeteges kórtánca, s mindez egy levél miatt.

Egri műsor

1972. május	GÁRDONYI GÉZA SZÍNHÁZ	
1 hétfő	CIRKUSZHERCEGNŐ	Bérletszünet (7)
5 péntek	BOLHA A FÜLBEN	Bemutató bérlet (7)
6 szombat	BOLHA A FÜLBEN	Madách bérlet (7)
7 vasárnap	BOLHA A FÜLBEN	Vörösmarty bérlet (fél 4) Erkel bérlet (7)
11 csütörtök	BOLHA A FÜLBEN	Molière bérlet (7)
12 péntek	BOLHA A FÜLBEN	Shakespeare bérlet (7)
13 szombat	BOLHA A FÜLBEN	Katona bérlet (7)
14 vasárnap	BOLHA A FÜLBEN	Bérletszünet (7)
17 szerda	BOLHA A FÜLBEN	Bérletszünet (7)
18 csütörtök	BOLHA A FÜLBEN	Bérletszünet (7)

Vendég, aki otthon érzi magát

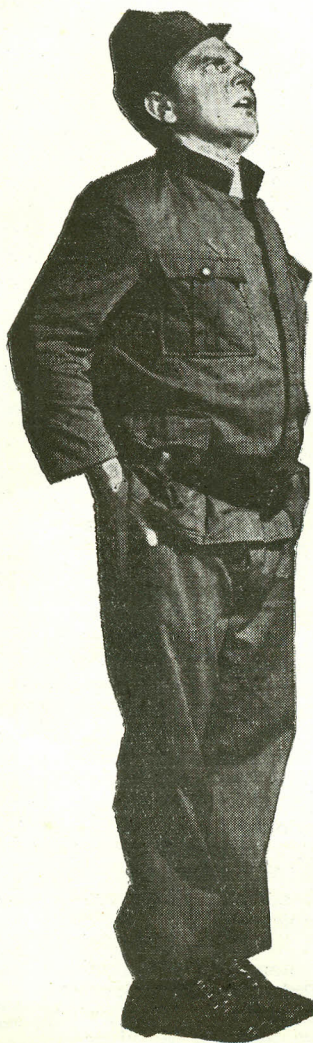
Mintha a vendéjátékok reneszánsza kezdődne színházi életünkben. A vérfrissítés sohasem árt egy-egy társulat-

nak, a közönség pedig elvárja a kellemes, hasznos meglepetéseket.

Mindezt figyelembe véve hívtuk meg Bodrogi Gyulát, hogy játssza el nálunk néhány előadásban sikeres adaptációjának címszerepét. A Svejk a hátszágban, melyet eddig félszáz előadásban láthattak Miskolcon és Egerben, eddig is a szezon egyik legsikeresebb produkciója volt, a vendéjáték pedig ismét telt házakat eredményezett.

Bodrogi Gyula páratlan ritmus- és stílusérzékkel illeszkedett be az együttes munkájába. A népszerű színész-szerző — aki kezdettől fogva figyelemmel kísérte a miskolci produkciót — szívesen vállalta az itteni feladatot, s amint a közönség is meggyőződhetett róla, semmivel sem nyújtott kevesebbet nálunk, mint saját színházában. Szerénységével, mértéktartásával nemcsak a közönség várakozását elégítette ki, hanem a kollégák szimpátiáját is megnyerte.

Az itteni előadás hangszerelése némileg eltér ugyan a József Attila Színház produkciójától, így Bodroginak sok mindenben alkalmazkodnia kellett hozzánk, ez azonban a legkisebb nehézséget sem jelentette számára. Kevés színész érzi annyira a situációkat, mint ő. Az együttes tagjai számára is meglepetést jelentett, hogy milyen könnyedén és elegánsan — a partnereket mindig a legnagyobb tiszteletben tartva — teremtetten meg az előadás szíporokázó légkörét. Tulajdonképpen csak papírforma szerint vendég nálunk, otthon érzi magát...

Ha végre itt a nyár...

Telt ház lesz Mályiban!

Ne gondolja senki, hogy a színész csak színpadi munkájára büszke. Vannak nálunk szenvedélyes horgászok, modellezők, sőt ebtenyésztők, akik kis hajóikra, fogásaikra büszkék (a horgász meséinél persze nagy hasznát veszi a színészi fantáziának), vagy kutyusuk jól sikerült vizsgája után szinte ugyanolyan örömet éreznek, mintha tapsol a közönség.

Hogy idestova 150 esztendő lesz a színház, azt minden tag büszkeséggel hangoztatja (főleg, ha ki-mozdul szűkebb hazájából), de még inkább tűzbe jön, ha a Mályi üdültelepre terelődik a szó. Mert a színházat sok év alatt sok millióból felépítették számunkra, de a Mályi üdülő a mi kezünk munkáját dicséri.

a vígjátékfesztivál alkal-mával Major Tamás, Mol-nár Gál Péter, Kállai Fe-renc és a többi vendég is, akik néhány napig élvez-hették a „telep” sok áldá-sát, amihez nemcsak a tó hús vize tartozik, hanem az esténként főzött bogrács-gulyás, halászlé, a kényel-mes szobák (a férőhelyek száma 12), a televízió, a könyvek, na meg a gázre-zsó és a hűtőszekrény is.

Csak egyszer legyen itt villanyvilágítás, hozzuk rendbe a kerítést, s teremt-sünk egy kis kertet — ak-kor már kész a mű — mondogattuk kezdetben. S az új szezon most új gon-dokat ad a szakszervezet-nek.

Kanalas László a nyár eleji sport- és kulturális rendezvény forgatókönyvén

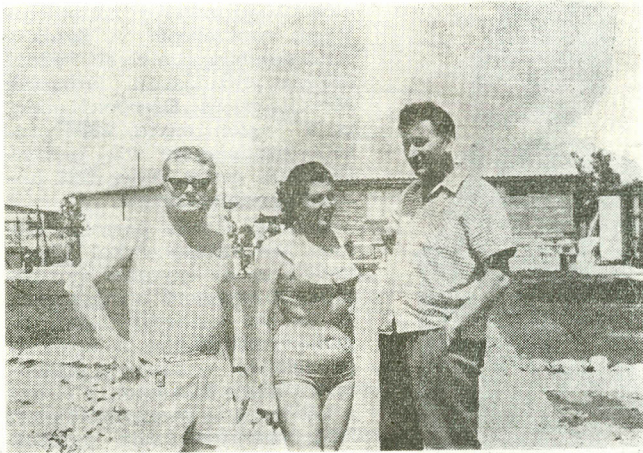

lepi „luxusnak” nyoma sem lesz itt, a kis ház csupán a természet viszontagságai ellen véd majd.

A színházi szezon még nem fejeződik be, mikor Mályiban már nyitunk. A premier május 1-én lesz a tóparti házban. A próbák azonban már megkezdődtek. A gondnoki teendőket ellátó Gyarmathy Ferenc mindent megtesz, hogy tisztaság és kényelem fogadja a „beutaltakat”. A próbaszezon első vendégei a Vass házaspár, akik me-nekülve az albérlési gon-doktól, máris kiköltöztek Mályiba. A jelek szerint végig telt ház lesz. Így ke-vésnek is tűnik a férőhe-lyek száma. Persze a tó

környékét kedvelők közül nem akar mindenki kinn éjszakázni, napközben, sza-bad napjain pedig a szín-ház minden dolgozója igénybe veheti szolgáltatá-sainkat.

Kicsit tréfásan szoktuk mondogatni, hogy Mályiban zajlott le tavaly a vígjá-tékfesztivál vitáinak érde-mi része. De van ebben va-lami igazság. A kikapcsolódás természetesen nem azt jelenti, hogy egy szó sem esik nyáron a szín-házról. Lesz, aki magával hozza a következő szezon első bemutatójának szö-vegkönyvét; itt készülnek a nagy tervek, s itt lesz-nek majd az éjszakába nyúló viták is.

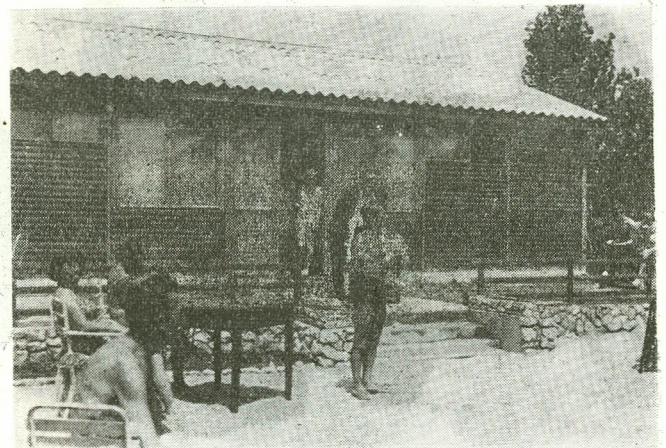
Kanalas Lászlóval és Fe-kete Alajossal próbáljuk felbecsülni az üdülő érte-két. Jó alkalom ez, hogy bevisszatekintsünk a sok munkára, amit az elmúlt évek folyamán végeztek Mályiban a társulat tagjai.

Felrémlik előttem Gyarmathy Feri hólyagos tenyere (mennyi földmunkára volt itt szükség), az olajfesték-től maszatos Kanalas Laci és mind a többiek, az ott-honteremtők. Summa sum-márum, megér ez a létesít-mény legalább egy félmil-liót! Dehát a színház dol-gozói nem forintban szá-molnak elsősorban. A pihe-nést, a kikapcsolódást nem lehet megfizetni. És ez nemcsak a házigazdák vé-leménye, így nyilatkozott

dolgozik. Ez a „megmoz-dulás” a miskolciaknak sa-játos szórakozást kínál, nekünk pedig némi kis be-vételt, amit az üdülőre for-díthatunk.

Mert most jövünk rá, hogy kellene ide legalább egy vitorlás, aztán kajak, s bizonyos sportfelszerelések is. Hát még akkor milyen nagy lenne a telep nép-szerúsége, ha mindennap főtt étellel szolgálhatnánk a családoknak...

S akkor még a 25 sport-horgász érdekében nem is tettünk semmit. Az ő szó-rakozásuk — ami teljes csendet kíván — Mályiban már nemigen oldható meg. Rakacán akarunk egy horgásztanyát létesíteni. Természetesen a Mályi te-

A színház humora

Egri István, a Nemzeti Szín-ház rendezője tétován járkal fel s alá a Divatsarnokban. Az egyik eladó felismeri, hoz-zalép, és udvariasan megké-rdezi:

— Férfiruhában keres vala-mit, művész úr?

Egri szabadkozva válaszol: — Nem... női ruhában... Ugyanis... eltűnt mellőlem a feleségem.

Maklary Zoli bácsi nagy ha-lom zsebkendőt visz a moso-dába. A vezetőnő megkérdezi: van-e valami különleges ki-vánsága a kedves művész úr-nak.

Maklary kissé morcosan vá-laszol:

— Nézze, kérem... ezek egészen új zsebkendők. Eppen azért nagyon hálás lennék, ha mosás után valamivel több zsebkendő maradna a mo-nogram körül, mint legutóbb.

A Madách Színház társalgó-jában nagy vita folyik a ha-zudozás káros következményei-ről. A vita egyik résztvevője — az ifjú színésznő — büsz-kén kijelenti:

— En egész életemben há-romszor hazudtam! Mensáros László szelíden megkérli: — Ez a negyedik?

Macskajáték - a groteszk költészete

A kényszerű műsorváltozás olykor haszonnal jár. Azt hiszem, Örkeny Macskajátékának bemutatása kapcsán is elmondhatjuk ezt.

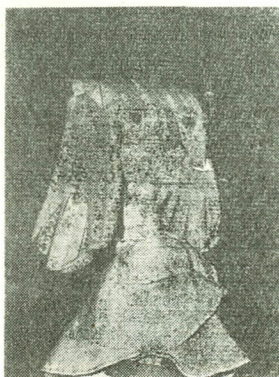
Hogy mi indokolta a tragikomédia műsorra tűzését? Elsősorban a mű eszmeisége, az író jubileuma, és természetesen az is, hogy éreztük: van elég művészi erőnk egy sikeres előadás megvalósításához.

Nyilassy Judit a tőle megszokott igényességgel és körültekintéssel kezdett munkához. Már a szereposztással némi meglepetést okozott a színházban is. A kitűnő Máthé Éva partnereitől ugyanis olyan művészeket választott, akik tragikomédiát nem játszottak eddig. A bemutató után már nyugodtan elmondhatjuk, hogy Komáromy Éva pályája Egérke megformálásával új fordulatot vett, sikerült Márffy Vera új énjét is felfedezni, Szili Jánosnak pedig Csermlényi Viktor megjelenítése alkalmat adott arra, hogy ismét bebizonyíthassa gazdag és egészen különleges ábrázoló készségét. (Az Orbánnét játszó Máthé Eváról mindennél ékebben beszélnek a kritikák...)

A Macskajáték műhelytitkaiból elmondta a rendező, hogy mindannyiuk számára a stílus megtalálása volt a legnehezebb. A tragikomédia markáns műfaj, talán leginkább hasonlít az élet valóságához. Pszichikai sokoldalúságot, sajátos technikát kíván a színésztől. Mert nemcsak a groteszkre kell koncentrálni, hanem a műben jelenlevő költészetre is. S természetesen a groteszség is magában hordja a fájdalmat. Az emberek általában kívánnak valamit, akarnak valamit egymástól — mondja a szerző —, de ha az öregek akarnak, azon nevetünk... Persze, a darab mondanivalója nemcsak az Orbánnéhoz hasonló öregekre vonatkozik; általános érvényű. Sejtteni, tudni, hogy egyre inkább feleslegessé válunk, ez mindig fájdalmas és megrendítő. A társkeresés is sajátja minden korosztálynak. És mindkét

dolog magában hordja — bizonyos szituációkban — a neveltségességet...

Az együttes — úgy érezzük — sikerrel küzdött meg a mű egészen egyedi dramaturgiájával, az „írásbeszéd” közvetítésével is. A Macskajáték valóban gazdag töltésű játék lett, s nem pusztán illusztráció.

Nem akarom Adámnál—Evánál kezdeni, de a Németh Antal szerkesztette Színészeti Lexikon néhány sora mégis beszélgetésünk elejére kívánczik: „A bábjáték az emberi szellemnek a színjátékkal rokon ösrégi alkotása...”, ha nincsenek is történelmi adataink, pszichológiailag feltelelezhető, hogy az ósművészet megjelenésével egyidejűleg alakult ki a vágy, mely lérehozta e sajátos művészetet...” (Az a színjátékot, ahol az eleven embereket mozgatható bábuk helyettesítik.)

Mostanában úgy tűnik reneszánszát éli ez a sajátos művészet (pedagógusok, pszichológusok írnak és beszélnek hasznáról, művelői pedig izgalmas kísérletek útján gazdagítják eszköztárát, dramaturgiáját), mindennapjainkból azonban hiányzik. Példa erre Miskolc, ahol önálló bábszínház is működhetne, de csak egyetlen művelődési ház foglalkoztat bábosokat.

Időnként persze felfigyelünk Balogh Sándorné munkájára, ilyenkor mindig lelkesedünk és fogadkozunk, aztán megfeledekezünk a bábosokról. Az együttes — melynek az utóbbi években az Ady Endre Művelődési Ház ad otthont — az elismeréstől függetlenül is dolgozik. Bemutatkoznak a pécsi felnőtt- és a békéscsabai gyermekfesztiválon, a napokban éppen a fővárosból tértek haza, ahol a Ki, mit tud? tévé-selejtezőjén vettek részt.

Kecafán vagy Hacafán

Bábosok Diósgyőrben

Vezetőjük, a Népművészet mestere nem dicsekszik ugyan, de ismerve a produkciót (Wolf: Kecafán vagy Hacafán hatalmas krumpitragédiájával készülték a vetélkedőre), jogosan remélhetjük, hogy viszontlátjuk őket a képernyőn... A versenyek, az országos bemutatókhoz hozzátartoznak életükhez, az elsődleges cél

legidősebb egy övönő, akinek nemcsak szórakozás a báb, hanem az óvodai nevelés — állandóan alkalmazott — fontos eszköze. Ennél azonban többet is illik tudnunk törekvéseikről. A stílusváltozások időszakában, mikor ennek a sajátos művészetnek a képviselői is azon vitatkoznak, hogy a — sokszor báb nélküli — illusztratív játéka-e a jövő, mely rendszerint zenei effektusokra épül, vagy marad uralkodó a szó, Balogné kitar a klasszikus hagyományok mellett. Bár minden modern stílustörekvést (akár bábkészítésben, akár játékban) felhasználnak, nem feledkeznek meg a színháznak arról az alapvető funkciójáról, hogy elsősorban mégis szóval — igaz és okos beszéddel — kell nevelnie és szórakoztatnia.

A szezonvég tervei: május elsején bábkiállítás nyitnak, június 21. és 25. között részt vesznek a békéscsabai fesztiválon és természetesen műsoron tartják a Wolf-művet; tévékész állapotban...

azonban, hogy azt a sok száz diósgyőri, miskolci gyereket szórakoztassák, neveljék, akik a bábszínház kedvéért keresik fel a művelődési házat. Az országban talán a diósgyőriek a legnagyobb bábszínház. Ez jó is meg nem is, hiszen a műfaj intim körülményeket igényel. De azért az ötszáz férőhelyes nagyterem is megtelik előadásról előadásra. Sőt arra is volt már példa, hogy egy délelőtt két előadást kellett tartaniuk, olyan nagy gyerektömeg verődött össze a kapuk előtt.

Évente harminc előadás és két-két bemutató. (Az együttes tí. egy felnőtt és egy gyermek — utánpótlás — csoportból tevődik össze.) A legfiatalabb bábos nyolcadik osztályos, a

TARKA Oldal

Vendégeink. Mindig örömmel adunk hírt arról, hogy vendégek látogatnak el színházunkba, nézik meg az előadásainkat. Az elmúlt hetekben többször is üdvözölhettünk körünkben kedves ismerősöket, barátokat.

A debreceni Csokonai Színház vezetői: Taar Ferenc igazgató, Lendvay Ferenc főrendező és Szász Károly rendező a Hawai rózsája egyik előadására ruccantak át hozzánk. Jövetelük célja elsősorban az volt, hogy megnézzék Raka szerepében Unger Pálmát, aki családi okokból Debrecenbe kíván szerződni. Megbízható hírügynökségi jelentések szerint a tárgyalások kedvező mederben haladnak, s összefüggenek volt bonvivánunk, Géczy József gyakori miskolci látogatásaival.

Rényi Tamás filmrendező új színészarcokat keres készülő filmjéhez. Szűkebb stábjában kíséretében megnézte a Bolha a fülben egyik előadását Miskolcon. Őszintén örülnének kitűnő filmrendezőnk merész kísérletének, ha bebizonyítaná, hogy nemcsak az utcáról lehet szerződtetni filmszerepre, de vidéki színházakból is.

Kedves vendége volt Egerben a Gárdonyi Géza Színháznak március 31-én Bácszi Béla, a Miskolc városi Tanács elnöke, aki feleségével együtt megtekintette a Noé bárkája bemutató előadását. Ezt követően szívélgetést folytatott Szalay Istvánnal, a Heves megyei Tanács elnökhelyettesével és színházunk vezetőivel.

Külföldi vendégeink is voltak áprilisban. A Kulturális Kapcsolatok Intézetének vendégeiként hosszabb tanulmányúton hazánkban tartózkodó két egyiptomi színházi szakember, Abd el Ghaffar színész-rendező, a Kairói Nemzeti Színház tagja és Mohamed Abd el Kader díszlettervező három napig

Miskolcon, illetve Egerben tartózkodott. A két arab kolléga előadásokat, próbákat nézett, tanulmányozta színházunk technikai be rendezését és baráti eszmecsereket folytatott művészeinkkel.

Ankét a Bodnáréről. A Színházművészeti Szövetség és a színház szervezeti bizottsága rendezésében március 28-án a Bodnáré előadása után jól sikerült szakmai vitaest zajlott le a színház klubjában. Lukácsi András kritikus és Léner Péter rendező beszélgettek az együttes tagjaival, az előadás rendezőjével és színházunk vezetőivel a látottakról. Az ankéton jelen volt a Színházművészeti Szövetség titkára, Valentin Ágnes is.

Munkás—művész találkozó Egerben. Kedves meghívást kaptunk márciusban

az egri Dohánygyárból a Braun Éva és a Kaffka Margit szocialista brigádok vezetőinek aláírásával. Találkozásra, ismerkedésre, baráti beszélgetésre és üzemlátogatásra invitálták művészeinket. Mint írták: „Ezen találkozót a régi színész—munkás találkozók felelevenítése érdekében szeretnénk megrendezni.” Természetesen a legnagyobb örömmel tettünk eleget a szíves invitálásnak, április 8-án délután két személygépkocsival 8 színészünk rándult át Egerbe Sallós Gábor igazgatóval az élen. A találkozó nagyszerűen sikerült, a brigádtagok és a színháziak egyaránt kitűnően érezték magukat, a beszélgetés, barát, közös jó hangulatban folyt, csak az esti órákban ért véget. Őszintén reméljük, hogy csak véget ért, s nem fejeződött be ez a találkozás, hanem újakezdődött valami hasznos, jó dolog.

Film- és tévészerelések. A közelmúltban három készülő magyar filmben működtek közre színészeink.

Igaz, csak kisebb epizód-szerepekben. A Boróka úr szorongásai című filmvígjátékban Nádassy Annát és Fekete Alajost, az Utazás Jakabbal című produkcióban pedig Holl Zsuzsát foglalkoztatta a filmgyár. Markaly Gábor néhány napot a Különös vadászatban forgatott. A Televízióban pedig egy jelentősebb szerepet játszik Markaly Ilés Endre: Krétarajzok című tv-játékban.

Fiatall kolléga meséli a Madách Színház társalgójában:
— Gyerekek! Tegnap — életemben először — kint voltam a löversenyen. Képzelték... játszottam egy lovat...
Bessenyei Ferenc közbevág:
— Végre egy neked való szerep!

Első pesti szerep. Május 20-án mutatja be a József Attila Színház az „Ígértek, ígértek” című amerikai musicalt. Az új zenés játék egyik főszerepét Bodrogi Gyula és Bodnár Erika partnereként a Pestre szerződött Makay Sándor játssza. Bemutakozásához sok sikert kívánunk!

Mit olvasott? Mit főzött? Min nevetett?

Hegedüs László: Csinos, kis keménykötésű kötet jelent meg nemrég a könyvkereskedések kirakatában. Címlapján a Shakespeare-korabeli Globe Színházat ábrázoló metszet, címe: Angol színházművészet a XVI—XVII. században. Azonnal megvettem, s nagy élvezettel olvastam végig, hiszen olyan témáról szól, amely régóta érdekel, foglalkoztat. Dr. Székely György, a Színházi Intézet igazgatóhelyettese szerkesztette, válogatta, és látta el jegyzetekkel ez a okos kis szöveggyűjtemény, melyből korabeli írók alapjain ismerkedhetünk meg a 400 évvel ezelőtti angol színház helyzetével. Ismerteti az Erzsébet-kori drámát, írókat, színészeket, színházakat, közönséget.

Milyen körülmények teremtették meg az angol színházi életet? Hogyan folyt le például egy Hamlet-előadás a XVI. században? Milyen volt a színpad és milyenek az eszközök, amelyek a sikert biztosították? Kik, s hogyan szervezték meg az első társulatokat? Miként épültek fel az első színházépületek? Milyen izlése volt a korabeli közönségnek, s hogyan reagált kedvencei játékára? — Ezekre a kérdésekre adja meg gazdag szemelvényeivel a választ ez a könyv, melyet szemléltető magyarázatai, s gazdag képanyag tesz élvezetes olvasmánnyá nemcsak a szakemberek, de minden színház iránt érdeklődő számára.

Fekete Alajos: A tavaszi jó idővel beköszöntött a várva várt horgász-szezon. Igaz, hogy a változó szerencse elég ritkán juttat jó fogáshoz, egy-egy halászlére való azért csak megakad minden horgásznál. En is megfőzöm saját receptem szerint:

Legjobb három-négyfajta halból főzni — bográcon. Személyenként egy közepes vöröshagymát kockára, zöldpaprikát karikára vágok a bogrács aljára. Róteszem az előzőleg megisztított és besózott apróhalat — keszeget, törpeharcsát — s egy másfél-kétlitos ponty koponyáját, farokrészt, belsősegeit. Felöntöm vízzel és erős tűzön addig főzöm, míg a csontokról le nem fő a hús. Valami szőrőalkalmatosságon átszűröm, átpasszírozom. Ez az alaplé, ebbe teszem az előzőleg félértett, besózott halveszeleteket. Ha az alaplé nem lepne el a szeleteket, annyi vizet öntök rá, hogy

ellepje. Mikor formi kezd, beleteszem az édes-nemes csemegepaprikát, a csipős csöves paprikát, s egy-két szép paradicsomot. Kb. 45 percig főzöm még ezután, akár nagy lángon is, nem kell félni, mert a sózott halveszeletek nem főnek szét. A jó ízeket csak így lehet kifőzni a halhúsból. Ha megfőtt a halászlé, vegyük le a tűzről a bográcsot és várjunk 10 percig, hadd sűrűsödjön. Tálalás előtt óvatosan öntsük le a levet egy másik edénybe, s innen szedjük a tányérokba. A halveszeleteket pedig óvatosan, lehetőleg hússzedő lapáttal adagoljuk ki. Elfogyasztás után — tapasztalatom szerint — nemcsak jólesik egy kis zöldséviláni, de illendő is bort vinni a halcsokrára, nehogy azt higgye szegény, hogy visszakerült a vízbe.

Abrahám István: A furfangos övegy egyik próbaszünetében Nagy László ügyelő mesélt régi színész-anekdóttakat. Jót derültünk a sztorikon, közülük egyet most továbbadok kedves olvasóinknak.

Valami vérfagyasztó, romantikus drámát játszottunk, melynek utolsó jelenetében a legyilkoltak fejét egy asztalra sorba rakják, hogy a vért szomjazó zarnok gyönyörködjek művében. E célra diákokat szerződtettünk statisztáknak. Az asztal deszkájába lyukak voltak vágva, hogy azon kidughassák fejüket az áldozatok, míg testük az asztal terítője alatt láthatatlan maradt. A vér-fagyasztó jelenet elkezdődik, a zarnok fúrat játszó színész belekezd monológjába, mikor az egyik halott eltűszenti magát. A közönség egy része elkezd nevetni, de a dráma igazi baráti lépisszegik. Megy tovább a monológ, egyszerre csak újabb tüsszentes, majd ismét egy, végül megelevenedik az asztal, valamennyi halott könyveze, rázkóva tüsszög. A karzatról egyre hangzik a kiáltás: egészségére! S már dől a kacagás az egész nézőtér. Függyönt kellett eresztieni.

A dolog magyarázata: valaki tüsszentséport szőrt jelenet előtt az asztalra. A tettes személyére azonban sosem derült fény. Lehet, hogy a diákok akarta megtréfálni egy társuk, de az sem lehetetlen, hogy a monológ elmondását és kollégájára sikerét akarta lehetetlenné tenni valaki. Mert mint mondják, a háborúban és a színházban minden lehetséges.

* A MISKOLCI NEMZETI SZÍNHÁZ ÉS AZ EGRI GÁRDONYI GÉZA SZÍNHÁZ MŰSORISMERTETŐINEK MELLÉKLETE *
Szerkeszti: Siklósi László. Szerkesztőség: Miskolci Nemzeti Színház Titkársága. Kiadja a Borsod megyei Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: Wirth Lajos. Kiadóhivatal: Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky utca 15.

Ára 1 forint. Készült a Borsodi Nyomdában — 72 — 3399 — 3500 példány — Felelős vezető: Szemes István